

אור לארבעה עשר

כא.

עין משפט נר מצוה

קלה א מיי מייצ מהל
 תרומות הלכה ה:
 א ב מיי פ"א מהלכות
 מן הלכה וטו י סג
 לאון עו טו"ע א"ח ס"י
 ממ ספ"א:
 ג ב מיי פ"ג שם הלכה
 יא טו"ע א"ח ס"י
 ממ ספ"א:
 ג ד מיי שם פ"ג הלכה
 יא טו"ע א"ח ס"י
 ממ ס"א פ"א ממ ספ"א
 ו:

רבינו חננאל

זהו שאמר אין הכרעת
 שלישי מברעת. ושמועה זו
 בהגדול וזוטא. (ופרקי)
 [ב]פרק ראשית הגז תניא
 ר' ישמעאל ברי' יוסי אומר
 משום אביו ארבע, שאמר
 וארבע צאן תחת השמה.
 תניא אמר רבי אלמלא
 דבריהם דברי תורה ודברי
 ברבי דברי קבלה, אנו דברי
 ברבי שומעין, וכל שכן
 דבריהם דברי קבלה
 ודברי ברבי תורה, והאמר
 מן אין הכרעת
 שלישי מברעת, אמר ר'
 יוחנן מפי שמועה אמרה
 מפי חגי זכריה ומלאכי.
 ורבינו האי דל היה אומר
 בקבלה כי אינה הכרעה
 אלא בומן שנים חלוקים
 ואחד מברעי כאחד מהן
 שנמצאו שנים ואחד
 מברעי והלכה כרבים. אבל
 בומן שאומר חצי דברי זה
 וחצי דברי זה אין זה
 מכריע, טעם שלישי הוא.
 ולפיכך נקרא ר'
 ישמעאל בבית תעשה
 זילוף כביה, בשרה
 תתפך הלכל כביש, אמרו
 לו הכרעה שלישי היא זו
 ואין הכרעה שלישי
 מברעת. ושמועה זו
 בהגדול וזוטא כמות שהיא
 (ועוד) אמר ר'
 יוסי בר חנינא מחלוקת
 שפלה לפחות ממאה
 חולין, דקא פסדי להו
 לחולין לגמרי, אבל נפלה
 לכמה כמות חולין דלא
 קא פסדי להו לחולין, דהא
 תרומה לברוי הכל עולה
 באחד ומאה, דברי הכל
 תרד ותטמא ואל יטמאנה
 ביד. ותניא נמי הכי, דתניא
 חבית שנשברה בגת
 העליונה ותחתיה מאה
 חולין טמאין, מודה ר'
 אלעזר לר' יהושע שאם
 יכול להציל רביעית
 בטהרה יציל ואם לאו תרד
 ותטמא ואל יטמאנה ביד.
 ומקשינן והא ר' יהושע
 הוא דתני אף יטמא ביד,
 והוא היה צריך עשוי
 להתרות לר' אלעזר שלא
 יטמא ביד, והכי קתני דר'
 אלעזר הוא שמודה לר'
 יהושע. ואמר רב פפא
 אפי' ואימא מודה ר'
 אפי' יהושע לר' אלעזר, רב
 הונא ביה דר' יהושע
 ומוכרי לר' תפך,
 והכא בבא להציל רביעית
 בטהרה בכלי שבכו טמא
 ותוכו טהור, מהו דתמא
 גזר ר' אלעזר להציל בכלי
 שבכו טמא, כי יהייה דתנן

אין הברעת שלישי מברעת. פ"ה הואיל ולא הזכירו בית
 שמאי ובית הלל בית ושהו א"כ טעמא אחרינא הוא ולא
 משום תקלה ולר"י נראה אע"ג דטעמא דבית שמאי משום תקלה
 לא חשיב הכרעה לפי שלא גילו הרשונים דעתא לחלק בין בית

לשדה שלא הזכירו דבריהם אחד בית
 ואחד שדה י' כ"ו פ"ה לעיל וגי' ר"ג
 לאו מכריע הוא ו' והיא דקולא מטלגיות
 בין מן המוכן ובין שלא מן המוכן
 טמא דברי ר"א ר' יהושע אומר בין
 מן המוכן ובין שלא מן המוכן טהור
 ר"ע אומר מן המוכן טמא שלא מן
 המוכן טהור וחשיב ליה צפ' כירה (שם)
 לט: (שם) הכרעה שהרי גילו ר' אלעזר
 ור' יהושע דשייך לחלק בין מן המוכן
 ובין שלא מן המוכן והיא דפ' כיצד
 מצרכין (בבבא מצ:): דקאמר ר' צ"ש
 מצרכים על השמן וקאמר ר' ג' אני
 אכרעי שמן זכינו לריחו וזכינו לסיכתי
 הדם לריחו וזכינו לסיכתי לא זכינו
 וקאמר רבי יוחנן הלכה כדברי
 המכריע לאו משום דמכריע גמור
 הוא אלא מפרש ויזמן טעם לדבריו
 ותדע דאי מכריע הוא למה הוצרך
 לפסוק הלכה כמותו הא כבר א"ר
 יוחנן צפרכי כירה הלכה כדברי
 המכריע וק"ק לפי זה דלכא נמאי
 אריא הכרעה שלישי שאין הכרעה
 תיפוק ליה דהכרעת תלמיד לאו
 הכרעה היא^א כדאמר צפ' כירה
 (שם לט:): ארבי עקיבא ור"ח פ"י
 הכרעת שלישי דור שלישי דיינו
 הכרעת תלמיד כדאמר צפ' כירה^ב:
 הדרן עלך אור לארבעה עשר

כל שעה עבר זמנו אסור בהנאתו ולא
 ליה ולעופות ומוכר לנכרי
 ומותר בהנאתו עבר זמנו אסור בהנאתו ולא
 יס'ק בו תנור וכירים^א ר' יהודה אומר אין
 ביעור חמץ אלא שריפה והכמים אומרים
^באף מפרר וזורה ושה או מטיל לים: **גמ'** כל
 שעה שמותר לאכול מאכיל הא כל שעה
 שאינו מותר לאכול אינו מאכיל לימא מתני'
 דלא בר' יהודה דאי ר' יהודה הא איכא חמש
 דאינו אוכל ומאכיל^א דתנן ר' מאיר אומר
 אוכלין כל חמש ושורפין בתחלת שש רבי
 יהודה אומר אוכלין כל ארבע ותולין כל
 חמש ושורפין בתחלת שש ואלא מאיר^ב מאיר
 היא האי כל שעה שמותר לאכול מאכיל
 כל שעה שאוכל מאכיל מיבעי ליה אמר
 רבה בר עולא מתניתין רבן גמליאל היא
 דתנן רבן גמליאל אומר חולין נאכלין כל
 ארבע תרומה כל חמש ושורפין בתחלת שש
 והכי קאמר כל שעה שמותר לאכול כהן
 בתרומה ישראל מאכיל חולין לבהמה לחיה
 ולעופות למה לי למיתנא בהמה למה לי
 למיתנא חיה צריכא דאי תנא בהמה דאי
 משיירא חזי לה אבל חיה דאי משיירא
 קמצנעא לה אימא לא ואי תנא חיה משום
 דאי משיירא מיהת מצנעא אבל בהמה זימנין
 דמשיירא ולא מסיק אדעתיה וקאי עליה בכל
 יראה ובבל ימצא אימא לא צריכא עופות ל"ל
 אידי דתנא בהמה וחיה תנא נמי עופות:
 ומוכרו לנכרי: פשימא לאפוקי מהאי תנא
^אדתניא ב"ש אומרים לא ימוכר אדם חמצו
 לנכרי אא"כ יודע בו שיכלה קודם פסח וב"ה
 אומרים דכל שעה שמותר לאכול מותר למכור

אין הכרעה שלישי מברעת. דעת שלישי היא זו שצית שמאי
 ובית הלל לא הזכירו לגלות דעתם דניהו חיישינן לתקלה כלל
 דאי הו אומר הכי צ"ש אומרים בין צבית בין צדה^א חכל
 תשפך וצ"ה אומרים בין צבית בין צדה תיעשה זילוף וחתה צא
 להכריע ולומר צבית כצ"ה צדה

בבית שמאי היא הכרעה אבל השתא
 ללא הזכירו בית ושהו טעמא אחרינא
 הוא ולא משום תקלה ור' ישמעאל
 חייש לתקלה והיינו תנאי: מהלוקס.
 ר' אלעזר לר' יהושע שפלה לפחות
 ממאה חולין טמאים שיש צגת
 התחמונה פחות ממאה חולין טמאים
 דאין תרומה צטילה בהן ופסדי לגמרי
 דתרומה לרין אחד ומאה לצטלה
 אבל היו צתחמונה מאה חולין מאה
 צביות כמו זו של תרומה דברי הכל
 לא יטמאה עולה והואיל ולא פסדי חולין
 דתרומה צטילה בהן וזו צבית וטמאה
 כדמעיקרא לור: מודה ר' אלעזר
 נו'. קס"ד אמסקנא קאי אכא לאו
 דהא פלוגתמיהו צאס לאו הוא ולהכי
 פריך מודה ר' יהושע דאמר לעיל
 יטמאנה ביד לר' אלעזר דאמר לא
 יטמאנה ביד מיבעי ליה למיתני:
 צלני עשור טהור וגזו טמא.

הדרן עלך אור לארבעה עשר
כל שעה עבר זמנו אסור בהנאתו ולא
 ליה ולעופות ומוכר לנכרי
 ומותר בהנאתו עבר זמנו אסור בהנאתו ולא
 יס'ק בו תנור וכירים^א ר' יהודה אומר אין
 ביעור חמץ אלא שריפה והכמים אומרים
^באף מפרר וזורה ושה או מטיל לים: **גמ'** כל
 שעה שמותר לאכול מאכיל הא כל שעה
 שאינו מותר לאכול אינו מאכיל לימא מתני'
 דלא בר' יהודה דאי ר' יהודה הא איכא חמש
 דאינו אוכל ומאכיל^א דתנן ר' מאיר אומר
 אוכלין כל חמש ושורפין בתחלת שש רבי
 יהודה אומר אוכלין כל ארבע ותולין כל
 חמש ושורפין בתחלת שש ואלא מאיר^ב מאיר
 היא האי כל שעה שמותר לאכול מאכיל
 כל שעה שאוכל מאכיל מיבעי ליה אמר
 רבה בר עולא מתניתין רבן גמליאל היא
 דתנן רבן גמליאל אומר חולין נאכלין כל
 ארבע תרומה כל חמש ושורפין בתחלת שש
 והכי קאמר כל שעה שמותר לאכול כהן
 בתרומה ישראל מאכיל חולין לבהמה לחיה
 ולעופות למה לי למיתנא בהמה למה לי
 למיתנא חיה צריכא דאי תנא בהמה דאי
 משיירא חזי לה אבל חיה דאי משיירא
 קמצנעא לה אימא לא ואי תנא חיה משום
 דאי משיירא מיהת מצנעא אבל בהמה זימנין
 דמשיירא ולא מסיק אדעתיה וקאי עליה בכל
 יראה ובבל ימצא אימא לא צריכא עופות ל"ל
 אידי דתנא בהמה וחיה תנא נמי עופות:
 ומוכרו לנכרי: פשימא לאפוקי מהאי תנא
^אדתניא ב"ש אומרים לא ימוכר אדם חמצו
 לנכרי אא"כ יודע בו שיכלה קודם פסח וב"ה
 אומרים דכל שעה שמותר לאכול מותר למכור

הדרן עלך אור לארבעה עשר
כל שעה עבר זמנו אסור בהנאתו ולא
 ליה ולעופות ומוכר לנכרי
 ומותר בהנאתו עבר זמנו אסור בהנאתו ולא
 יס'ק בו תנור וכירים^א ר' יהודה אומר אין
 ביעור חמץ אלא שריפה והכמים אומרים
^באף מפרר וזורה ושה או מטיל לים: **גמ'** כל
 שעה שמותר לאכול מאכיל הא כל שעה
 שאינו מותר לאכול אינו מאכיל לימא מתני'
 דלא בר' יהודה דאי ר' יהודה הא איכא חמש
 דאינו אוכל ומאכיל^א דתנן ר' מאיר אומר
 אוכלין כל חמש ושורפין בתחלת שש רבי
 יהודה אומר אוכלין כל ארבע ותולין כל
 חמש ושורפין בתחלת שש ואלא מאיר^ב מאיר
 היא האי כל שעה שמותר לאכול מאכיל
 כל שעה שאוכל מאכיל מיבעי ליה אמר
 רבה בר עולא מתניתין רבן גמליאל היא
 דתנן רבן גמליאל אומר חולין נאכלין כל
 ארבע תרומה כל חמש ושורפין בתחלת שש
 והכי קאמר כל שעה שמותר לאכול כהן
 בתרומה ישראל מאכיל חולין לבהמה לחיה
 ולעופות למה לי למיתנא בהמה למה לי
 למיתנא חיה צריכא דאי תנא בהמה דאי
 משיירא חזי לה אבל חיה דאי משיירא
 קמצנעא לה אימא לא ואי תנא חיה משום
 דאי משיירא מיהת מצנעא אבל בהמה זימנין
 דמשיירא ולא מסיק אדעתיה וקאי עליה בכל
 יראה ובבל ימצא אימא לא צריכא עופות ל"ל
 אידי דתנא בהמה וחיה תנא נמי עופות:
 ומוכרו לנכרי: פשימא לאפוקי מהאי תנא
^אדתניא ב"ש אומרים לא ימוכר אדם חמצו
 לנכרי אא"כ יודע בו שיכלה קודם פסח וב"ה
 אומרים דכל שעה שמותר לאכול מותר למכור

הדרן עלך אור לארבעה עשר
כל שעה עבר זמנו אסור בהנאתו ולא
 ליה ולעופות ומוכר לנכרי
 ומותר בהנאתו עבר זמנו אסור בהנאתו ולא
 יס'ק בו תנור וכירים^א ר' יהודה אומר אין
 ביעור חמץ אלא שריפה והכמים אומרים
^באף מפרר וזורה ושה או מטיל לים: **גמ'** כל
 שעה שמותר לאכול מאכיל הא כל שעה
 שאינו מותר לאכול אינו מאכיל לימא מתני'
 דלא בר' יהודה דאי ר' יהודה הא איכא חמש
 דאינו אוכל ומאכיל^א דתנן ר' מאיר אומר
 אוכלין כל חמש ושורפין בתחלת שש רבי
 יהודה אומר אוכלין כל ארבע ותולין כל
 חמש ושורפין בתחלת שש ואלא מאיר^ב מאיר
 היא האי כל שעה שמותר לאכול מאכיל
 כל שעה שאוכל מאכיל מיבעי ליה אמר
 רבה בר עולא מתניתין רבן גמליאל היא
 דתנן רבן גמליאל אומר חולין נאכלין כל
 ארבע תרומה כל חמש ושורפין בתחלת שש
 והכי קאמר כל שעה שמותר לאכול כהן
 בתרומה ישראל מאכיל חולין לבהמה לחיה
 ולעופות למה לי למיתנא בהמה למה לי
 למיתנא חיה צריכא דאי תנא בהמה דאי
 משיירא חזי לה אבל חיה דאי משיירא
 קמצנעא לה אימא לא ואי תנא חיה משום
 דאי משיירא מיהת מצנעא אבל בהמה זימנין
 דמשיירא ולא מסיק אדעתיה וקאי עליה בכל
 יראה ובבל ימצא אימא לא צריכא עופות ל"ל
 אידי דתנא בהמה וחיה תנא נמי עופות:
 ומוכרו לנכרי: פשימא לאפוקי מהאי תנא
^אדתניא ב"ש אומרים לא ימוכר אדם חמצו
 לנכרי אא"כ יודע בו שיכלה קודם פסח וב"ה
 אומרים דכל שעה שמותר לאכול מותר למכור

הדרן עלך אור לארבעה עשר
כל שעה עבר זמנו אסור בהנאתו ולא
 ליה ולעופות ומוכר לנכרי
 ומותר בהנאתו עבר זמנו אסור בהנאתו ולא
 יס'ק בו תנור וכירים^א ר' יהודה אומר אין
 ביעור חמץ אלא שריפה והכמים אומרים
^באף מפרר וזורה ושה או מטיל לים: **גמ'** כל
 שעה שמותר לאכול מאכיל הא כל שעה
 שאינו מותר לאכול אינו מאכיל לימא מתני'
 דלא בר' יהודה דאי ר' יהודה הא איכא חמש
 דאינו אוכל ומאכיל^א דתנן ר' מאיר אומר
 אוכלין כל חמש ושורפין בתחלת שש רבי
 יהודה אומר אוכלין כל ארבע ותולין כל
 חמש ושורפין בתחלת שש ואלא מאיר^ב מאיר
 היא האי כל שעה שמותר לאכול מאכיל
 כל שעה שאוכל מאכיל מיבעי ליה אמר
 רבה בר עולא מתניתין רבן גמליאל היא
 דתנן רבן גמליאל אומר חולין נאכלין כל
 ארבע תרומה כל חמש ושורפין בתחלת שש
 והכי קאמר כל שעה שמותר לאכול כהן
 בתרומה ישראל מאכיל חולין לבהמה לחיה
 ולעופות למה לי למיתנא בהמה למה לי
 למיתנא חיה צריכא דאי תנא בהמה דאי
 משיירא חזי לה אבל חיה דאי משיירא
 קמצנעא לה אימא לא ואי תנא חיה משום
 דאי משיירא מיהת מצנעא אבל בהמה זימנין
 דמשיירא ולא מסיק אדעתיה וקאי עליה בכל
 יראה ובבל ימצא אימא לא צריכא עופות ל"ל
 אידי דתנא בהמה וחיה תנא נמי עופות:
 ומוכרו לנכרי: פשימא לאפוקי מהאי תנא
^אדתניא ב"ש אומרים לא ימוכר אדם חמצו
 לנכרי אא"כ יודע בו שיכלה קודם פסח וב"ה
 אומרים דכל שעה שמותר לאכול מותר למכור

דמרוויח ומכרע וכו' לכו
 לגבי בית מרי וגבי שדה מרי והלכתא כמרי, שאין עומדין דברי יתד במקום שנים, דלמחי ריט
 לטות כמרי, כי היא דקולא מטלגיות דכמה מדליקין (שם כט). אבל הכא דליהו לא גלו דעמיהו ליהויה שום חילוק בין בית
 לשדה, טעמא דנפשיה קאמר (ב"ש טק) וכשאו אומר כי זה אומר כי זה אומר דעת שלישי, אפילו אמרתי היא צניסא,
 אין זו ככרע לדבריהם אלא דעת שלישי, דכרע לון קף מלאים היו, בשנים חולקין וכל שלישי ומכריע השקל אחד מן
 או כל הדבר או צנחיו קה ובתחו מה (ובדברי קדו. ע"ש) וכו': כל הכרעה שהיא במקום דברי ו' ומקנת דברי זה אינה
 הכרעה עד שמהל כולה כדברי אחד מן, דכרעה לשון שקול, דשקול דברי שנים יותר מאלה (ויד' ג.).

ארכילין כל חמש ושורפין בתחלת שש. ולא ימתין עד מהלג טעם שהיא אסור מן המורה, לפי שהיא טועה בשעה (ועיל
 ד) ואע"ג דכל שעה ששית מדאורייתא שריא, מור רבנן עלה דילמא עמי וסבור עמי ושלשית היא ששית, אבל למחשית לא
 טעי למימר על השעית המשיית ומתו (ועיל ד). ר' יהודה אומר, טועה חסד יומר מאלן לרין להלכתא מן העיריה
 יומר ולא יחל מאלן ולמעלה (ועיל ד). ורולין כל השעה, לא אולגין ולא שורפין, כלומר אין לרין לשורף, ומאכל הוא
 לבהמתו כל חמש, אלא לא יחל מאלן (שם) דעמי וסבור על השעה, ומהלג לרין חסד יומר מאלן לרין להלכתא מן העיריה
 שמומר אדם אחר לאכול מאכיל זה האסור לאכול (ועיל ד). תרומה כל חמש, דלא ירין להלכתא קדשים צדיים כל זמן שיכול לאוכלן (ועיל ד). ושרופין בתחלת שש, דלא ודאי רובא טעו בין שש לשבע (שם).

(א) שנת לג. מור נג.
 חולין קל. [ב"ק קטו].
 (ב) לעיל ג, א. תמורה
 לה. [לעיל יב: לקמן טו:].
 (ד) נכרד אלפס ובהר"ש
 לתא מלה אף ועין מנ"א
 ריש טימן [מנ"א: ט] לעיל
 ד: יא: (ו) [לעיל ג:].
 (ז) [לעיל יא:]. (ח) שם
 יח: (ט) [מקנת רש"ש].
 (י) [כלס פ"ה מ"ו].
 (יא) [ע"כ:]. (יב) ס"א נהי
 דעבד צלל ימלא צלל יראה
 לא עבד, (ט) כ"ה: [לע"ה,
 (ז) [ע"כ:]. (ט) [וע"ה].
 ארימות כמו ב"ק קטו.
 ד"ה הכרעה,

הגהות הב"ח
 (א) רש"י ד"ה אין הכרעה
 וכו' בין צדה השפך
 חבל וצ"ה:

גליון הש"ס
 בתוס' ליבא. אף לא לפי
 הפסקא. ע"י מור דף ז'
 ע"ז מ"ה לנלא:

מוסף תוספות
 א. שיש שום סברא. מוס'
 ה"ל"ש. ב. דאו היה
 משמע שיש קצת סברא
 להלך אלא אינו נראה להם
 לחלק הלך המכריע
 שהלך הלכה כמותו ושה
 החולקים עצמם היה קצת
 בדעתם לחלק. שם.
 ג. פלוגתא דר"מ ור"ח.
 הודיה דארכילין לא ארבע.
 ד. שלא גילו
 הראשונים דעתם לחלק בין
 תרומה לחולין. שם.
 ה. כשאין המכריע בידו
 של חולקין, דכל שלא
 אמרה בפניהם לא מקריא
 הכרעה. ח"י ה"ק.
 ו. לביש ולביה. מוס'
 ר"פ. דר' יוסי אבוי ב"ר
 ישמעאל היה דור ג'
 לרבינו שהיה מחלמדי
 בית הלל. מוס' ה"ל"ש.
 ז. [ו] [א] אים איה שנובר
 בבב' טימן מאי קא פריך
 ויבטלה מה מועיל ביטול
 זה למה שעבר כבר. שם.
 ח. [ו] [א] כהתול ויהיה
 בת תרבות דלא מצנעה
 אלא בתוך הבית ובקני
 ויהי. מ"ה"ס מלאה. לפי
 שנותנו לה לאכול כל
 שבעה. מוס' ה"ל"ש.
 ט. דלא בת תרבות היא.
 מ"ה"ס מלאה.

מוסף רש"י
 אין הכרעה שלישי מברעת. טעם עלמא
 אומר ולא דברי אחד מהן
 שפניהם לא הזכירו בית
 ושהו, והכי דמי הכרעה
 כגון אי הוה מרי צ"ש צנה
 נעמלח צבית בין צבית
 משפך הכל וצ"ה אומרים
 בין צבית ובין צדה מותר
 זילוף, ור' ישמעאל אומר
 טמא צדה משפך השפך הכל
 צבית טעשה זילוף, דטעמא